

NOWOŚCI ♦ KOMUNIKATY ♦ OPINIE

ZARZĄDZANIE ŚRODOWISKIEM NATURALNYM W USA

Coraz powszechniejsza jest świadomość, że o wiele łatwiejsze i tańsze jest zapobieganie zanieczyszczaniu środowiska naturalnego, niż usuwanie skutków zanieczyszczeń. Do takich postaw, zwanych w tłumaczeniu z języka angielskiego „u początku rury” w miejsce dotychczasowych „u końca rury”, skłaniają też coraz bardziej surowe przepisy chroniące środowisko oraz wysokie kary za ich łamanie. W warunkach rynkowych oznacza to zarazem wyścig do nowych technologii i pogoń za klientem, którego można by było namówić na wdrożenie tzw. czystych technologii. Bazując na tych przesłankach, holenderskie biuro konsultingowe Husingh Consulting Co., kierowane przez amerykańskiego profesora Donalda Husingha, zorganizowało w listopadzie ubiegłego roku cykl seminariów i spotkań we wschodniej części Stanów Zjednoczonych AP, którego celem było poznanie amerykańskich rozwiązań organizacyjnych, metod pracy administracji i ośrodków badawczych oraz marketingu usług konsultacyjnych.

W spotkaniach tych wzięła udział 22-osobowa grupa specjalistów z siedmiu krajów europejskich, w tym i niżej podpisany.

Bardzo bogaty program pobytu rozpoczął się od seminarium na Uniwersytecie Michigan w Ann Arbor (School of Natural Resources and Environment), którego edukacyjno-konsultacyjny wysiłek skupia się na następujących zagadnieniach:

- zmiany globalne (szczególnie klimatyczne),
- zarządzanie środowiskiem,
- ryzyko i koszty środowiskowe,
- badania ekosystemów (ich funkcjonowanie, ochrona i rehabilitacja).

Kolejne seminaria odbyły się w Nashville, stolicy stanu Tennessee, gdzie miało miejsce doroczne spotkanie okrągłego stołu poświęcone problematyce zapobieganiu zanieczyszczeniom. Wzięło w nim udział około 350 osób ze wszystkich stanów, re-

prezentujących organizacje społeczne i władze miejskie, oddziały regionalne Agencji Ochrony Środowiska (US EPA), placówki naukowe i wyższe uczelnie. Jeden dzień trwały zajęcia warsztatowe, na których omawiano jak organizować grupy nacisku, jak ustalać sprawców zanieczyszczeń, jak skonstruować odpowiedni projekt oraz jak zdobyć środki na jego realizację.

W wielu sekcjach specjalistycznych dyskutowano problemy szczegółowe: energetyczne, finansowe, edukacyjne, współpracy z instytucjami rządowymi, wykorzystania już uruchomionych programów P2 (pollution prevention). Zorganizowano specjalne seminarium w ramach programu NATO „Strategie zapobiegania zanieczyszczeniu dla rozwoju zrównoważonego”, na którym przedstawiono dwie grupy referatów: przeglądy krajowe w zakresie P2 (Chiny, Chile, Dania, Islandia, Austria, Turcja, Kanada, Włochy) oraz tematy ogólne (możliwości likwidowania zanieczyszczeń „u początku rury”, obszary przemysłowe, itp.), w których wykazano, że P2 jest nie tylko możliwe, lecz – w warunkach restrykcji finansowych i walki konkurencyjnej o klienta – także opłacalne finansowo. W każdym kraju zaawansowanie P2 jest inne, np. w Chinach działania takie mieszczą się po prostu w zapewnieniu podstawowych zasad produkcji i zastosowaniu technologii choćby na poziomie Europy Środkowej.

Podczas bardzo intensywnych spotkań w EPA w Waszyngtonie gospodarze zaprezentowali różne aspekty pracy Agencji i jej programów. Szczególne zainteresowanie wzbudził system inwentaryzowania zanieczyszczeń oraz sposób egzekwowania danych do tego systemu, a także zasada działania systemów informatycznych o środowisku przyrodniczym. Z jednego z takich systemów, RTK (right-to-know), można korzystać pod numerem telefonu: (0-01)202 234 8494. Zaawansowane są także prace legislacyjne nad ustawą o prawie każdego obywatela do informacji o środowisku (RTK Act), a zwłaszcza o jego zagrożeniach.

Kolejne seminarium odbyło się w Departamencie Energii (Office of Energy Efficiency and Renewable Energy), na którym przedstawiono podstawowe „bezpieczne” technologie wraz z odpowiednimi programami oraz omówiono efekty współpracy międzynarodowej w tej dziedzinie. Ostatnie spotkania miały miejsce na MIT w Cambridge (Massachusetts Institute of Technology), jednej z najbardziej renomowanych uczelni na świecie. Prezentacja jej dorobku dotyczyła m.in. procesu dydaktycznego, w którym następuje ścisła integracja nauk technicznych, ekonomicznych i przyrodniczych, jak również realizowanych projektów. Swoiste zabarwienie zajęciom seminaryjnym nadała znana publicystka Melissa Everett, która przedstawiła rozważania o moralnym i psychologicznym aspekcie ekologii postępowania.

Reasumując trzeba podkreślić, że w wiodących krajach świata zdecydowanie na pierwszy plan w ochronie środowiska wysuwa się problem zapobiegania jego destrukcji. Temu zagadnieniu podporządkowuje się prawodawstwo (także w zakresie opłat), co wymusza aktywną postawę przemysłu w poszukiwaniu sposobów zmian technologii oraz urządzeń. Na działania te większość państw poświęca wiele uwagi i środków, np. poprzez zlecanie różnych programów i projektów oraz stosowanie systemu ulg i zniżek za wdrażanie czystych technologii. Należy dodać, że polscy sozolidy nie ustępują wiedzą w zakresie proponowanych rozwiązań, grożących skutków, edukacji itp., a nawet w niektórych przypadkach przewyższają swoich amerykańskich kolegów. Ogromny dystans powstaje jedynie w zakresie możliwości wdrażania wyników projektów oraz prowadzenia działalności badawczo-edukacyjnej, na co potrzebne są znaczne nakłady finansowe.

Zebrane materiały i doświadczenia niewątpliwie pozwolą na ich wykorzystanie w pracy polskich ośrodków naukowych.

K. R. MAZURSKI